

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 8777/2022
17.01.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., са боравиштем у ..., чији је пуномоћник Слободан Стојановић, адвокат из ..., против тужене ББ из села ..., Општина ..., чији је пуномоћник Милош Војиновић, адвокат из ..., ради поништаја уговора о доживотном издржавању, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 2501/21 од 15.03.2022. године, у седници одржаној 17.01.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж 2501/21 од 15.03.2022. године у ставу првом изреке, тако што се, одбија као неоснована жалба тужиље и потврђује пресуда Основног суда у Прокупљу П 1487/20 од 28.04.2021. године у ставу првом изреке.

Предмет се **ВРАЋА** Апелационом суду у Нишу на одлучивање о жалби изјављеној против одлуке о евентуалном тужбеном захтеву.

УКИДА СЕ одлука о трошковима поступка садржана у ставу другом изреке Апелационог суда у Нишу Гж 2501/21 од 15.03.2022. године и у том делу предмет враћа другостепеном суду на поновно одлучивање.

Образложење

Пресудом Основног суда у Прокупљу П 1487/20 од 28.04.2021. године, ставом првим изреке, одбијен је основни тужбени захтев да се поништи Уговор о доживотном издржавању који је покојни ВВ из села ..., општина ..., као прималац издржавања, закључио са туженом ББ из села ..., општина ..., као даваоцем издржавања, дана 22.01.2016. године и који садржи клаузулу о солемнизацији Јавног бележника Дејана Миладиновића из ... ОПУ ..-2016 од 22.01.2016. године, и утврди да имовина која је предмет тог Уговора улази у заоставштину покојног ВВ и да се има расправити по Закону, што је тужена дужна да призна. Ставом другим изреке, одбијен је евентуални тужбени захтев да се утврди да је ништав наведени Уговор о доживотном издржавању

који је покојни ВВ, као прималац издржавања, закључио са туженом ББ, као даваоцем издржавања, дана 22.01.2016. године, који садржи клаузулу о солемнизацији Јавног бележника Дејана Миладиновића из ... ОПУ ..-2016 од 22.01.2016. године и утврди да имовина која је предмет тог Уговора улази у заоставштину покојног ВВ и да се има расправити по Закону, што је тужена дужна да призна. Ставом трећим изреке, обавезана је тужиља да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 81.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 2501/21 од 15.03.2022. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда тако што је усвојен тужбени захтев и поништен Уговор о доживотном издржавању који је покојни ВВ као прималац издржавања, закључио са туженом ББ, као даваоцем издржавања, дана 22.01.2016. године и који садржи клаузулу о солемнизацији Јавног бележника Дејана Миладиновића из ... ОПУ ..-2016 од 22.01.2016. године и утврђено да имовина која је предмет тог Уговора улази у заоставштину покојног ВВ и има се расправити по Закону, што је тужена дужна да призна. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 148.600,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права и због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Врховни суд је испитао побијану пресуду применом члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11...10/23) и утврдио да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља и тужена су ћерке покојног ВВ, који је, у својству примаоца издржавања са туженом, као даваоцем издржавања, закључио уговор о доживотном издржавању, оверен од стране Јавног бележника Дејана Миладиновића из ... ОПУ ..-2016 од 22.01.2016. године. Чланом 2. став 1 овог уговора тужена се обавезала да издржава примаоца издржавања, до краја живота, да му обезбеђује храну, обућу, одећу, да га негује у случају болести, исплаћује новчане износе за одржавање куће и подмирује његове свакодневне уобичајене потребе, и да га после смрти сахрани. У ставу 2. овог члана наведено је да давалац издржавања већ дуже време пружа помоћ примаоцу издржавања, тако што му обезбеђује свакодневно храну и негује га и лечи у време болести и подмирује свакодневне потребе, па су се уговорне стране добровољно договориле да свој фактички однос озваниче закључењем уговора о доживотном издржавању. Чланом 3. Уговора утврђено је да прималац издржавања, после своје смрти, даваоцу издржавања оставља у својину кп.бр. .. и кп.ор. .. и објекте на њој, као и све покретне ствари које се налазе у њима, са обимом удела на објектима 1/1, а на земљишту 3/12, као и путничко возило марке Ауди 80 као и трактор марке "ИМТ 540". Тужена је годинама пре закључења спорног уговора извршавала све обавезе према свом оцу, старала се о њему, обилазила свакодневно и подмиривала његове свакодневне потребе, јер је живела у истом селу, а отац је био болестан, док је тужиља, њена сестра, живела и радила у иностранству. Постојао је усмени договор између парничних странака и њиховог покојног оца да ће се о њему до краја живота

бринути тужена. ВВ преминуо је ...2016. године, 37 дана након закључења уговора, а у поступку расправљања његове заоставштине, решењем Основног суда у Прокупљу О. 343/16 од 17.11.2016. године, тужила је упућена на парницу ради утврђивања чињеница од којих зависи обим заоставштине у погледу имовине која је предмет уговора о доживотном издржавању. Из налаза вештака Завода за судску медицину у Нишу од 09.07.2019. године, утврђено је да је покојни ВВ од 2007. године лечен због злоћудне новотворине завршног дела дебелог црева, које је хирушким путем одстрањено, након чега је у више циклуса спроведена хемиотерапија и зрачна терапија, у циљу уништења злоћудне новотворине. Фебруара месеца 2015. године утврђено је погоршање основне болести, па је започето са хемиотерапијом у циљу сузбијања расејане злоћудне новотворине, односно успоравања њене даље прогресије. Крајем децембра 2015. године при прегледу је констатовано даље погоршање болести, а током месеца јануара 2016. године, у време потписивања спорног уговора, покојни ВВ се налазио у терминалној завршној фази болести, што практично значи да је извесност настанка смртног исхода била реална и да је везана за краћи временски интервал, који се са судско медицинског аспекта са прецизношћу није могао утврдити.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да се тужена дужи низ година бринула о свом оцу покојном ВВ, а не само по закључењу уговора о доживотном издржавању, те чињеница да је пок. ВВ био болестан и да је преминуо 37 дана након закључења предметног уговора није довољна за поништај уговора о доживотном издржавању. Алеаторност уговора се не процењује само према временском размаку између закључења уговора и смрти примаоца издржавања, већ према свим околностима, а у конкретном случају извесност смрти примаоца издржавања у краћем временском периоду није била мотив, ни основ за закључење уговора на страни тужене као даваоца издржавања, те нема места примени члана 203 Закона о наслеђивању. Првостепени суд је одбио и евентуални тужбени захтев за утврђење ништавости спорног уговора, јер исти није противан приднудним прописима, јавном поретку и добрим обичајима у смислу одредбе члана 103 Закона о облигационим односима.

Другостепени суд је прихватио чињенично стање утврђено првостепеном пресудом, али је уз другачије правно становиште преиначио првостепену пресуду и усвојио тужбени захтев за поништај предметног уговора о издржавању, закључивши да спорни уговор о доживотном издржавању нема обележје алеаторности и да су испуњени услови за поништај овог уговора, применом члана 203. Закона о наслеђивању. Према разлозима на којима је заснована побијана пресуда другостепеног суда, тужена је знала за присуство тешке болести на страни примаоца издржавања и извесност смрти у кратком периоду, што је искључило алеаторност на страни тужене као даваоца издржавања, с обзиром на временски размак између постављања терминалне дијагнозе болести, закључења уговора и смрти примаоца издржавања. Без обзира што је тужена извршавала своје обавезе и пре закључења уговора о доживотном издржавању, сврха овог уговора, закљученог након констатације лекара о погоршању болести покојног, није остварена, а смрт је наступила свега 37 дана од закључења уговора. С обзиром да је другостепени суд усвојио основни тужбени захтев за поништај уговора, о жалби против одлуке о евентуалном тужбеном захтеву за утврђење ништавости уговора није одлучивано, сходно чл. 197 ст.2 ЗПП.

По оцени Врховног суда, основано се наводима ревизије указује на погрешну примену материјалног права од стране другостепеног суда.

Чланом 194. Закона о наслеђивању ("Службени гласник РС", бр. 46/95, 101/2003), прописано је да се уговором о доживотном издржавању обавезује прималац издржавања да се после његове смрти на даваоца издржавања пренесе својина тачно одређених ствари или каква друга права, а давалац издржавања се обавезује да га, као накнаду за то, издржава и да се брине о њему до краја његовог живота и да га после смрти сахрани (став 1). Чланом 195. овог закона, прописано је да уговор о доживотном издржавању мора бити закључен у писменом облику и оверен од судије који је дужан да пре овере прочита странкама уговор и примаоца издржавања нарочито упозори на то да имовина која је предмет уговора не улази у његову заоставштину и да се њоме не могу намирити нужни наследници. У супротном, уговор је ништав.

Одредбом члана 203. став 1. Закона о наслеђивању прописано је да на захтев законских наследника примаоца издржавања, суд може поништити уговор о доживотном издржавању ако због болести или старости примаоца издржавања уговор није представљао никакву неизвесност за даваоца издржавања.

Уговор о доживотном издржавању је двострано обавезан, теретан, алеаторан уговор, за чије закључење је предвиђена строга форма. Осим тога, овај уговор се закључује и с обзиром на посебна својства личности (*intuitu personae*).

Правилна одлука о тужбеном захтеву за поништај уговора о доживотном издржавању захтева, поред чињенице да ли је прималац издржавања у моменту закључења уговора био способан да схвати значај и правне последице правног посла који закључује, и утврђење да ли је постојала алеаторност уговора (неизвесност колико ће уговор трајати и колика ће бити обавеза даваоца издржавања), као и који је био мотив уговарача за закључење уговора. Притом су за процену алеаторности уговора о доживотном издржавању битне све околности конкретног случаја, а не само временски размак између закључења уговора и момента смрти примаоца издржавања.

У конкретном случају из чињеничног утврђења произлази да се тужена дужи временски период пре закључења уговора о доживотном издржавању старала о свом оцу, покојном ВВ, да га је свакодневно обилазила, обезбеђивала храну, неговала га у време болести и подмиривала његове свакодневне потребе, а што је констатовано и у члану 2. предметног Уговора. Наиме, тужена је дужи временски период пре закључења спорног уговора према свом оцу фактички извршавала обавезе издржавања, а по његовом формалном закључењу као давалац издржавања је у свему одговорно, савесно и у потпуности испунила своје уговорне обавезе, што указује да је спорни уговор закључен управо са намером издржавања и с обзиром на личност тужене као даваоца издржавања, ћерке примаоца издржавања, због чега, по оцени Врховног суда, не постоје законски разлози за поништај спорног уговора, у смислу одредбе члана 203. Закона о наслеђивању.

Болест оца тужене, као примаоца издржавања, од које је почео да се лечи још 2007. године, је у време закључења спорног уговора унапредовала, због чега се смртни исход могао очекивати у блиском периоду, али уговор о доживотном издржавању није изгубио обележје алеаторности самом чињеницом да је отац тужене

убрзо након закључења уговора преминуо, с обзиром на мотив уговорача за његово закључење. Мотив тужене за закључење овог уговора није била болест примаоца издржавања и остварење несразмерне имовинске користи, већ је уговор закључен по жељи обе уговорне стране да свој фактички однос формализују закључењем уговора о доживотном издржавању, будући да се тужена дуги низ година старала и бринула о свом оцу, а што је био и усмени договор између парничних странака и покојног оца, због чега мотив уговорача није био да буду изиграна права тужиле, као наследника, већ уговорно обезбеђење потребног издржавања, неге и помоћи оцу парничних странака, које је тужена као давалац издржавања фактички већ пружала примаоцу издржавања и пре закључења уговора и наставила да му пружа и у периоду након закључења уговора.

Имајући у виду наведено, обим помоћи и неге које је тужена пружала сада пок. ВВ пре закључења уговора и за време трајања уговора о доживотном издржавању, оправдао је сврху и циљ располагања имовином у њену корист путем уговора о доживотном издржавању, с преносом имовине након смрти, чијем закључењу по вољи и разумном опредељењу примаоца издржавања препрека није било.

Из изнетих разлога Врховни суд је, на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучио као у првом ставу изреке.

Имајући у виду да је одредбом члана 197. став 2. ЗПП прописано да тужилац може два или више тужбених захтева у међусобној вези да истакне у једној тужби, на начин да суд усвоји следећи од тих захтева, ако нађе да претходни захтев није основан и да је одлуком Врховног суда преиначена другостепена пресуда и потврђена првостепена пресуда у делу којим је одбијен примарни тужбени захтев за поништај уговора, предмет се враћа другостепеном суду ради доношења одлуке о жалби тужиле против првостепене пресуде о евентуалном тужбеном захтеву за утврђење ништавости уговора.

Одлука о трошковима поступка је укинута, јер зависи од исхода поступка у целини.

На основу изнетог, применом члана 165. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић